

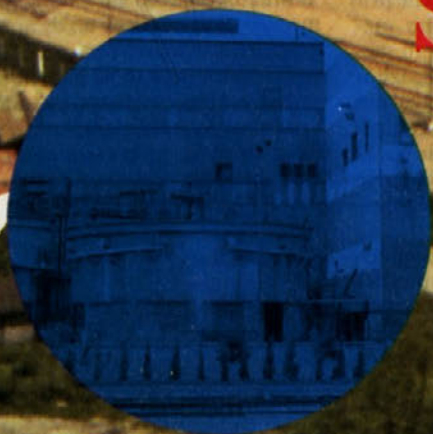
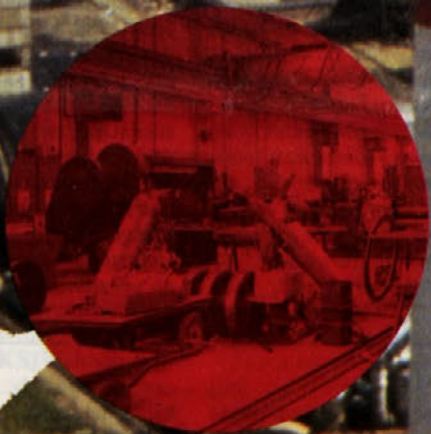
75REDA
MIZRKA
CE
III 94
GLASILO DO CINKARNA

Letnik XXXV, številka 7,
december 1988

Poštnina plačana
pri PTT enoti Celje

KNJIŽNICA E. KARDELJA
MUZEJSKI TRG 1A
63000 CELJE

CINKARNA

Srečno '89

Piše Marjan Prelec

Vendar pa za vse neuspehe poslovanja v posameznih delovnih organizacijah le niso krivi samo drugi. Ob skrbni in kritični analizi lahko ugotovimo, kako smo se pripravljali na težke pogoje gospodarjenja, ki niso znani le od večeraj in jim še dalj časa ne bomo mogli ubežati.

Če napravim malo inventuro v našem kolektivu za leto 1988, lahko rečem, da smo poslovali uspešno. Za doseg dobrih rezultatov pa je zaslužen celoten kolektiv.

Ob tem, da v Sloveniji in Jugoslaviji zaznamujemo padec proizvodnje, se lahko v Cinkarni neskomno pohvalimo, da smo proizvodnjo povečali, prav tako pa smo znatno povečali tudi izvoz naših izdelkov.

Preskrbljenost s surovinami je bila ob manjših težavah zelo zadovoljiva in tudi prodaja na domačem trgu je kljub skokovitemu naraščanju cen potekala dobro. Čeprav smo imeli stalne težave pri plačilu na domačem trgu, smo obdržali zelo visoko likvidnost.

Novoletna poslanica

Vemo kaj hočemo, zato za nas ni ovir

Novemberski ukrepi naše zvezne vlade pred letom dni našemu gospodarstvu niso prinesli zaželenih ukrepov. Inflacijska gibanja so postajala z dneva v dan manj ugodna in danes lahko razočarani ugotovljamo, da se nam tudi v letu 1989 ne bo godilo bolje. Čeprav že vrsto let poslušamo napovedi o razbremenitvah gospodarstva, prav pri pripravi načrta za leto 1989 ugotovljamo, da obstaja še vse preveč neznan, ki bodo še dodatno obremenile gospodarstvo.

Vse naše obveznosti iz dobav, investicijskih vlaganj in drugo, smo izpolnjevali tekoče brez večjih kreditov. To je pozitivno vplivalo na stroške poslovanja, kar je ob tako visoki ceni denarja za današnje pogoje gospodarjenja izredno pomembno.

Zelo spodbudno za naš kolektiv je, da iz leta v leto povečujemo proizvodnjo, hkrati pa stalno zmanjšujemo zaposlenost. Povečanje produktivnosti mora biti še naprej naša stalna naloga, brez katere si ni moč predstavljati boljšega jutri.

Ob takih rezultatih našega dela smo tudi pri nagrajevanju skušali slediti naraščajoči inflaciji, seveda, kolikor smo smeli. Upam pa, da bomo v prihodnje lahko nagrajevali bolj sorazmerno uspehom poslovanja, ter da ne bomo imeli več omejitev.

Nove investicije in modernizacije smo uspešno izvedli, kot smo načrtovali. Modernizirana in urejena Cinkarna nam bo prav gotovo zagotovilo za še večjo poslovno in finančno uspešnost.

Kako bo prihodnje leto

Močno se zavedam, da se bomo morali krepko potruditi, da bomo to, kar smo doslej dosegli, ohranili in da bomo napravili še nekaj nadaljnjih uspešnih korakov.

Načrtujemo dvoodstotno povečanje proizvodnje in povečanje izvoza. Po sprejetem načrtu bomo še naprej investirali in modernizirali tovarno. Nadaljevali bomo modernizacijo titanovega dioksida, nove linije ofsetnih plošč, prenovili ferosulfatno linijo za proizvodnjo žveplove kisline, s katero bomo znatno zmanjšali onesnaževanje zraka. Poleg naštetih velikih zalogajev bomo še naprej modernizirali obrate v obeh Kemijah, Vestlonu in ostalih tozidih glede na finančne možnosti, ki pa v tem trenutku niso majhne.

Ker z dosedanjim stanjem na razvojnem in inovacijskem področju nismo zadovoljni, bomo v novem letu morali napraviti več, predv-

sem pa pritegniti več strokovnjakov.

Pričakujemo realizacijo treh reform in ob spremenjeni ustavi vrsto novih zakonskih in podzakonskih aktov, ki bodo dali nov ton tudi našemu kolektivu. Z novimi problemi se bomo resno spoprijeli in jih kar najuspešneje reševali, kar smo delali že doslej. Skratka, če bomo bolje in racionalneje delali, uspehi zagotovo ne bodo izostali.

Menim, da se nam, ki izvažamo pod normalnimi cenovnimi pogoji polovico svoje proizvodnje (lahko pa bi jo še več) resnično ni treba bati za svojo prihodnost.

Pri vsem tem pa se moramo zavedati, da bomo morali biti na tržišču čim bolj poslovni, doma pa speljati še vrsto stabilizacijskih ukrepov, med katerimi je zniževanje stroškov poslovanja in boljše delo vseh.

Skrb za človeka, delavca, za naš boljši jutri, naj ne bo samo fraza, temveč tudi delček stvarnosti.

Za uspešno sodelovanje in delo v letu 1988 se v imenu vodstva delovne organizacije in v svojem imenu iskreno zahvaljujem vsem članom kolektiva, družbenopolitičnim organizacijam in samoupravnim organom. V letu 1989 pa želim vsem članom kolektiva, njihovim družinam in najdražjim mnogo zdravja, sreče in osebnega zadovoljstva ter prijetno novoletno praznovanje.

Krepitev delovnega reda in boljše varovanje družbenega premoženja

V Cinkarni je veliko dogovorov, kako zagotoviti večjo delovno in tehnološko disciplino, kako preprečiti posameznikom in skupinam predčasno zapuščenje delovnih mest in delovne organizacije, kako zmanjšati vrste, ki se že v zgodnjih jutranjih urah naberejo pred razdeljevalnicami hrane in še mnogokaj.

Rečem lahko, da je v zadnjem obdobju le zmagalo prepričanje, da za tovrstne izpade niso krivi vratarji in čuvaji, temveč je odprava teh pojavov v domeni predpostavljanih delavcev, kjer še posebej mislim na izmenovodje, obratovodje in vodje služb, ki imajo konkretno možnost spremljati delo in obnašanje delavcev, s katerimi

delajo.

Odveč je najbrž razpravljati kaj lahko stori vratar, če predčasno iz DO odhajajo zaposleni domov, saj lahko le zapiše njihova imena, če jih pozna.

Ko smo tudi v Cinkarni zaradi neugodnih politično-varnostnih razmer v celjski občini in širše, poostriili nadzor nad dogajanjem znotraj DO, smo med drugimi ukrepi uvedli tudi stalno popoldansko in nočno dežurstvo. V dežurstvo je vključenih več kot 90 sodelavcev, zato menimo, da to ni prevelika obremenitev posameznikov glede na pogostost dežuranja.

Čeprav obstajajo pomisleki posameznikov (zlasti prizadetih), o potrebi po aktivnem de-

žurstvu, pa vendar kaže poudariti nekaj ugotovitev, ki jih je mogoče izluščiti iz zapisanih opažanj dežurnih.

Kot najodgovornejša oseba v DO v času dežurstva, je dežurni usklajevalec različnih dogodkov, ki pretežno izhajajo iz dela. V primeru potrebe lahko s svojo intervencijo zagotovi hitro in učinkovito rešitev nastalega problema.

Z občasnimi obhodi znotraj DO odkrivajo sodelavci različne pomanjkljivosti, ki jih je potrebno odpraviti. Največ takih pripomb se nanaša na javno razsvetljavo, odprtine v ograji, neurejenih obhodnih poteh, izhodu iz DO zlasti v popoldanskem času, pomanjkljivo varstvo pri delu in še druga opažanja, ki predvsem zadevajo odlaganje različnih materialov na nepriemernih mestih.

Ena od pomembnih prednosti, ki opravičujejo tovrstno dežurstvo pa so stiki in kontaktira-

nje z delavci v popoldanski in nočni izmeni.

Praksa kaže, da je teh stikov premalo in da delavci pozdravljajo odločitev o uvedbi dežurstva, saj jim to omogoča, da nekomu razkrijejo svoje težave pri delu, pa tudi svoje osebne probleme. Take odnose moramo razvijati v bodoče še bolj, zato bi bilo zelo dobrodošlo, da bi se v to intenzivneje vključili tudi tisti poslovodni organi, ki temu dosedaj niso namenjali posebne pozornosti.

Brez dvoma bo na področju medsebojnih odnosov ter dobrega sodelovanja vseh še potrebno veliko narediti, v to pa nas silijo razmere, ki niso rožnate, pa tudi vedno večje število tistih, ki si iščejo delo, pa se jim vrata vedno bolj zapirajo.

Kako bodo predvideni zakoni vplivali na naše poslovanje

Odgovarjata: Marija Bernjak, poslovna enota in Marjetka Plohl, planska služba

KAJ BO PRINESEL ZAKON O PODJETJIH

Predlagatelji zakonov pravijo, da bo leto 1989 prehodno. Nič prelomnega se torej ne bo zgodilo 1. 1., saj je potrebno proučiti vse medsebojne vplive posameznih zakonov in to prenesti kot obvezo delovne organizacije.

Bistvena sprememba zakona o podjetjih je, da bo osnovna celica podjetje, ki bo za razliko od sedaj, ki upravlja na podlagi dela, upravljal na podlagi dela in sredstev. V taki organizaciji pa bomo upravljanje uresničevali z vlagatelji sredstev, ki so lahko različni. Vlagatelji so lahko država (družbena lastnina), banke, združena podjetja in občani (delavci). Kapital je torej lahko družbeni in privatni in se bo praviloma vodil preko žiro računa. Odvisno od dorečenosti zakona se bo uporabljalo več računov.

ALI BO CINKARNA MEŠANO PODJETJE?

V tem času ne moremo reči, kakšno vrsto podjetij bo Cinkarna predstavljala in tudi ne, kako se bo organizirala. Predvidene so vrste podjetij z vidika odprtosti (delniška, družabniška, osebna), lastnine (družbena, mešana in privatna). Glede na vrsto lastnine, s katero razpolaga naša delovna organizacija (sovlaganje, HKS) bo imela največ možnosti, da bo mešano podjetje.

Ker bodo enako vlogo kot delo igrala sredstva vlagateljev, se bo sistem upravljanja spremenil ter bomo temu primerno prilagodili samoupravljanje.

DOBIČEK BO OBDAVČEN, OSEBNI DOHODKI POSTANEJO STROŠKI

Velik vpliv na poslovanje bo imel zakon o obdavčevanju, ker prinaša velike spremembe v obdavčevanju podjetij in občanov. V večji meri se bo obdavčeval dobiček, ki se bo razlikoval od sedanjega čistega dohodka v tem, da bo zmanjšan za osebne dohodke, ki izhajajo iz živega dela.

Predmet stroškov poslovanja bodo tako trije obvezni elementi za proizvodnjo, ki ima vsak svoj delež pri nastajanju proizvoda in to sredstva za delo, predmeti dela (surovine, material) in delovna sila.

Bodoči dobiček (sedaj del čistega dohodka) bo dosti bolj obdavčen, ker v Jugoslaviji ugotavljajo, da ima federacija veliko obveznosti, za katerimi ne stoji nobeno podjetje in se to prenaša v javni dolg. Ta javni dolg bo torej potrebno pokriti iz davkov in prispevkov.

ALI BODO OSEBNI DOHODKI LAHKO RASLI?

Če bomo iz dobička pokrili vse davke in prispevke in nam bo še kaj ostalo, bo to mogoče. Vendar pa se bomo morali tudi organizirati primerno novemu upravljanju. Pozitivno poslovanje pa bo v prihodnje še bolj odvisno od kakovosti kadra na vseh področjih.

KAJ PRINAŠA ZAKON O RAČUNOVODSTVU?

Nova zakonodaja bo vplivala tudi na spremembe zakona o celotnem prihodku, amortizaciji in planiranju in prinesla nov zakon o računovodstvu. Ta uvaja določene zahteve spremljanja poslovanja v novih podjetjih, ki se nanašajo na sedanje DO in tozd. Razlika je v tem, da je doslej bila predmet poročanja tozd, zbirni podatki DO pa so služili poslovnim bankam.

Po novem pa bo področje poročanja DO. Za tozd pa bomo sicer še vodili analitične evidencije v skladu z zakonskimi predpisi.

Upravljanje na podlagi dela in sredstev

	Delo	Sredstva
1. Temeljni motivi poslovanja		
- maksimalizacija OD	XXX	X
- maksimalizacija dobička (ak.)	X	XXX
- varnost zaposlitve	XXX	X
2. Uresničevanje učinkovitosti		
- kvaliteta izbora poslov. organa	X	XXX
- kvaliteta nadzora	X	XXX
- motivacija strokovnosti	X	XXX
- elastičnost prilagajanja	X	XXX
- strokovnost upravljanja	X	XXX
- upravljanje kot motivacija za delo	XXX	X
- družbenost upravljanja	X	XXX
Legenda: x skromno xxx intenzivno		

Planski cilji so sprejeti

Na podlagi nedorečenosti iz posameznih osnutkov zakonskih predpisov, se je vodstvo DO že v septembru odločilo, da po postavljenem terminskem planu planira obseg posameznih aktivnosti za leto 1989.

Postopek terminskih planov je enak kot pretekla leta. Zopet smo razdelili letni plan na delne plane in to: plan prodaje, proizvodnje in nabave, plan investicij, plan kadrov, plan storitvenih dejavnosti in plan svobodne menjave dela tozd in DSSS. Postavljeni so bili tudi okvirni cilji, ki so:

- realna rast fizičnega obsega proizvodnje do 2 %
- povečanje izvoza in uvoza v skadu s potrebami povečane proizvodnje
- izključno produktivno zaposlovanje visoko strokovnega kadra, ki mora zaostajati za rastjo proizvodnje
- racionalno gibanje zalog surovin in gotovih proizvodov
- znižanje stroškov
- izboljšanje izkoriščenosti delovnega časa in prehod na 40-urni delavnik
- ohranjanje čimvišje stopnje likvidnosti
- nadaljevanje vlaganj v varovanje okolja
- nadaljevanje zastavljene investicijske politike v obnovo in modernizacijo proizvodnje ter uvajanje novih proizvodov
- usposabljanje delavcev in enot na področju SLO, DS in CZ
- ohranjanje družbenega in osebnega standarda delavcev vsaj na sedanji ravni
- razvijanje informacijskega si-

stema in prilagajanje novim predpisom.

Ti cilji so bili predlagani na osnovi devetmesečne analize poslovanja do konca leta 1988 in pričakovanimi ukrepi gospodarske reforme v želji, da še naprej dobro gospodarimo s sredstvi in si tako še naprej krepiamo osebni in družbeni standard. Vsekakor pa bomo zastavljene cilje prilagajali dejanskim pogojem gospodarjenja.

Na naše poslovanje bodo poleg navedenih zakonov vplivali tudi drugi zakoni kot na primer zakon o tujih vlaganjih, zakon o deviznem poslovanju in zakon o politiki določanja cen. Ti sicer nimajo direktne povezave z načrtovanjem, vendar imajo velik vpliv na pogoje gospodarjenja in s tem na poslovni rezultat in bomo njihove vplive spremljali ter sproti poročali o potrebnih ukrepih.

Ko torej govorimo o naši prihodnosti podjetja v letu 1989 pričakujemo, da bomo dobro poslovali, če bomo pri katerikoli vrsti organiziranosti po novi zakonodaji uspeli povečevati fizični obseg proizvodnje in prodaje. Reforma gospodarskega sistema bo zahtevala angažiranost vseh področij dela, potrebno bo veliko prilagodljivosti novim pogojem gospodarjenja, tako, da ne bo nihče ogrožen.

M.G.

VND + zagotovljeni dodatki = cena dela kot strošek	stroški proizvodnje: delovna sredstva predmeti dela	sredstva za delo
DP = udeležba za delo na dobičku	delovna sila	cena dela

Naša največja investicija gre h koncu Odpravili bodo tudi druga ozka grla

Posodobitev in odprava ozkih grl v proizvodnji titanovega dioksida ali kot to skrajšano imenujemo intenzifikacija, gre h koncu. Vsa oprema je že tu, montaža poteka sproti, začetki obratovanja so postopni po posameznih delih proizvodnje in bodo končani v prvem polletju naslednje leto.

MIRKO ONIČ, vodja projekta nam je povedal: Zaradi bojzani Celjanov, da ta investicija pomeni stranska vrata za nov titanov dioksid, je bilo zelo veliko preverjanja, različnih institucij in dodatnega dokazovanja programa intenzifikacije. Pridobivanje dokumentacije in soglasij je tako zavleklo pričetek montaže, da je prišlo do podražitve. Tako bo investicija stala približno 11,5 milijard din. Od tega je partner KLF iz NDR sovlagal 49 odstotkov. Cinkarna pa je 51 odstotkov našla v lastnih sredstvih, bančnem kreditu in sovlaganju poslovnih partnerjev v Jugoslaviji. Naš vzhodnonemški partner je svoj delež vnovčil v opremo, Cinkarna pa je prispevala tehnično in projektno dokumentacijo, gradbena dela in montažo, ter del opreme, to je gumiranje, mešala in cevovode. Nove naprave so podobne starim, na nekaterih pa so narejene izboljšave.

V omenjeno investicijo je všteti nov peti razklopni stolp, mlin, povečanje skladiščnega prostora, povečanje števila pralnih bazenov, usedalnik in pralnik, drugi cevovod in črpalka za črpanje sadre v deponijo. Vsa dela so praktično gotova, cevovod pa bodo položili v začetku leta 1989.

Največji izvajalci del so Gradis in Ingrad iz Celja za gradbena dela, Metalna iz Maribora za montažo, tozd Vzdrževanje Cinkarne, tozd Veflon in Plama Pograd pa za protikislinsko zaščito.

Z ROKO V ROKI

V času izgradnje, od jeseni 1986 pa do danes, strokovnjaki v titanovem dioksidu niso držali križem rok, temveč so vseskozi vnašali svoje predloge v izboljševanje in modernizacijo procesov. Tako je intenzifikacija dobila širši pomen v pogledu večje ekonomičnosti in stabilnosti same investicije.

SLAVKO CANKAR, pomočnik direktorja tozda: Da bi odpravili še druga ozka grla, smo v tozdu

načrtovali postavitev četrte centrifuge za ferosulfat in zamenjavo naprav za kontrolno filtracijo črne raztopine, katere bomo vgradili v letu 1989. S tem bomo povečali obratovalno varnost na celotni liniji. Že v letu 1989 pa načrtujemo proizvesti 26.400 ton titanovega dioksida.

Ker je proizvodni program rutilov že zastarel - gledano na pričakovane svetovne trende - se pripravljamo na osvojitve proizvodnje nekaterih novih tipov titanovega dioksida na osnovi

rutilne hidrolize. Prve poskuse smo opravili na improvizirani liniji. Pokazali so, da po kakovosti prav nič ne zaostajajo za konkurenčnimi proizvodi. Da bi lahko začeli z redno proizvodnjo, moramo usposobiti linijo oksikloridnih kali, to je nekaj nove opreme, merilno regulacijske naprave ter postaviti novo linijo za saržno kemično obdelavo, ki bo omogočila ustrezno površinsko obdelavo enega od osnovnih tipov. S tem bomo osvojili proizvodnjo za najkvalitetnejše lake (avtolake, belo tehniko) in plastične mase.

NAČRT NOVEGA OBRATNEGA LABORATORIJA

Če hočemo izboljšati in stabilizirati kakovost, moramo najprej postaviti zgradbo obratnega la-

boratorija, ki bo od proizvodnje ločena. V novem laboratoriju bo mogoče uporabljati sodobnejšo, zahtevnejšo opremo za medfazno kontrolo kakovosti. Stari laboratoriji so namreč v proizvodni hali, kjer zaradi močnih vibracij in prašne ter agresivne atmosfere ni mogoče montirati preciznejših naprav. V tej zgradbi bo tudi prostor za centralno komandno kabino za računalniško avtomatizacijo.

Slednja je potrebna za stabiliziranje enakomernosti kakovosti izdelkov (o tem govori poseben prispevek v današnjem Cinkarnarju).

Za izboljšanje kakovosti je potrebna postavitev nove linije mikronizacije, s katero bi izboljšali disperzibilnost naših obdelanih površinskih proizvodov. Slaba disperzibilnost namreč najšibkejša točka obstoječega programa.

Nekaj možnosti imamo v sodelovanju s francoskimi licenčnim

INVESTICIJE V IZBOLJŠANJE OKOLJA

Tretji elektrofilter, ki je že montiran, bo povečal ekološko varnost in omogočal normalno vzdrževanje ostalih dveh.

Končuje se tudi rekonstrukcija črpališča žveplove kisline, kjer je bilo predlani izlitje. Vgradili smo nove cevovode, črpalke z avtomatiko, naprave za avtomatsko vključitev, ustavitve in obratovanje, sistem za homogenizacijo kisline s pomočjo črpalke in daljinski nadzor s pomočjo televizijskih kamer.

Cela kopica pa je še manjših nalog, katerih so se v posodabljanju proizvodnje lotili delavci titanovega dioksida. Naštete investicije so le največje in so ocenjene na približno 40 milijard din. Poleg tega pa investiramo tudi v okviru tozda Energetika, investicije pa so pravzaprav namenjene za doseg ciljev v titanovem dioksidu (razširitev transformatorske postaje, postavitev dodatnega hladilnega stolpa, centralna kompresorska postaja). Delno sodi v proizvodnjo TiO_2 tudi investicija v modernizacijo ferosulfatne linije KKC, ki jo bomo pričeli v letu 1989, ker ta služi za uničevanje ferosulfata.

JOŽE ŠTUMBERGER, direktor tozda: Intenzifikacija je program A, naš napredek pa program B.

PROGRAM A Cilji intenzifikacije:

- odprava ozkih grl
- povečanje obratovalne varnosti
- stabilizirati proizvodnjo na 26.400 ton letno

PROGRAM B

- odprava ozkih grl
- osvajanje novih proizvodov
- investicije v izboljšanje okolja
- izboljšanje in stabilizacija kakovosti
- znižanje porabe surovin, energije in ostalih obratnih stroškov
- boljše obvladovanje proizvodnega procesa
- povečanje produktivnosti.

Projekt z zvezno podporo Kupiti tehnologijo je najlaže

Ves svet gre v avtomatizacijo, pri nas pa se krčevito zavzemamo za ustaljeno stanje in je govoriti o avtomatizaciji proizvodnih procesov še vedno »tabu«.

Tokrat uresničujemo predlog Evgena Zgoznika, ki ga nam je poslal na naš poziv »Kdo bo vprašani« v prejšnji številki. Predlagal je razgovor z Dejanom Ketišem in Vladimirjem Vrečkom, inženirjema iz razvojne službe, ki delata na projektu računalniške avtomatizacije proizvodnje titanovega dioksida.

V novembru sta predstavila projekt tudi v Dobrni vodilnim delavcem Cinkarne.

Vladimir Vrečko

Projekt računalniške avtomatizacije proizvodnje titanovega dioksida smo prijaviли zveznemu komiteju za znanost, tehnologijo in informatiko v Beogradu in je bil izbran kot dobitnik finančne pomoči za raziskovalno dejavnost. Hkrati nas to zavezuje, da projekt, ki bo tako pod družbeno kontrolo, zares uresničimo v roku petih do šestih let.

Načrtujemo, da bo projekt stal 2,5 milijonov dolarjev. Vsako leto moramo vložiti 33 milijard din v raziskovalni projekt, od tega pa bomo dobili 30 odstotkov povračila za raziskovalno dejavnost in možnost deviznega vlaganja pri opremljanju.

Zelo spodbudno je, da ideja o projektu izhaja iz proizvodnje same, saj so strokovnjaki v titanovem dioksidu spoznali, da ima ročno vodenje svoj maksimum, katerega ni moč preseči drugače kot z avtomatiko. Zaradi potrebe po enakomernem in natančnem vodenju proizvodnje, bomo v titanovem dioksidu predvideno leta 1995 prešli na avtomatsko računalniško obdelavo v vseh 17 podprocesih.

Ko so se v razvoju lotili tega zahtevnega projekta, so najprej uredili ideje, podatke in ocene, z dobljeno analizo pa potrdili tehnično in ekonomsko upravičenost računalniške avtomatizacije.

Projekt ima veliko prednosti. Kakovost končnega izdelka bo

Dejan Ketiš

izboljšana tudi zato, ker bo enakovredna brez nihanja, ki ga kupec ne sprejema več. Izboljšana bo kadrovska struktura zaposlenih. Ne bo več vpliva človeškega faktorja na procesih in zmanjšalo se bo število nenormalnih situacij v procesu. Proizvodnja bo možno voditi z največjo možno zmogljivostjo, avtomatizacija pa bo vplivala tudi na zmanjšanje onesnaževanja okolja. Viden bo tudi prihranek na energiji in surovinah.

Da tak projekt uspe, mora biti po mnenju Ketiša in Vrečka, organizacija že dokaj dobro postavljena. Te pa v Cinkarni še ni. Zato sta se lotila takšnega koncepta vodenja, ki bo omogočal večjo motivacijo pri izvajanju projekta, dvig nivoja znanja in enostavnejšo koordinacijo dela med službami.

Zastarela miselnost pa je pravzaprav glavna ovira pri novostih. Na eni strani imamo opraviti z zanikanjem zgodovine, na drugi strani pa z zanikanjem stanja, kakršno je. Opraviti imamo torej s skrivanjem znanja, pridobljenega z izkušnjami, z zamaščenjem težav, ovir, z zatajevanjem odnosa okolja do projekta, težko je dobiti veljavne podatke. Dokumentacija je navadno pomanjkljiva, skratka, osebje ne pozna visoke tehnologije in ima veliko pomislekov. Zato je pri projektu zelo važna vloga kolegijskega poslovodne-

ga organa, ki se mora aktivno vključiti v realizacijo projekta.

Danes se moramo obračati k strokovnosti, znanju, napredku, torej zaupati kadrom, ki nas lahko pripeljejo v sodobno družbo, zato ni odveč vprašanje, ki že ni več redko na naših sestankih ali znamo delati timsko, se zavedamo kaj je projektno vo-

Začeli smo

Gradnja odlagališča

»Za travnikom«

Dobri dve leti sta že minili, odkar smo zadnjikrat pisali v Cinkarnarju o novem odlagališču titanove sadre z zemeljsko pregrado »Za travnikom«. Z veliko potrpljenja in premagovanjem vseh mogočih pomislekov in nasprotovanj krajanov - kakor tudi nekaterih institucij - ter z ugoditvijo njihovim nemajhnim zahtevam, ki so zajete v odluku o sprejetju zazidalnega načrta za odlagališče iz konca leta 1986, smo šele julija letos pridobili gradbene dovoljenje.

Medtem smo v juniju razpisali natečaj za izgradnjo, na katerega se je prijavilo šest gradbenih podjetij iz Slovenije in Hrvaške. Glede na ponujeno ceno in ostale prednosti sta bila izbrana dva izvajalca del. NIVO in IN-GRAD iz Celja sta dala skupno ponudbo, SCT iz Ljubljane pa je vključen s svojo močno mehanizacijo pri vgradnji približno polovice materiala za pregrado. V ponedeljek, 15. avgusta 1988, smo začeli s pripravljalnimi deli na gradbišču. Precejšnje težave smo imeli z gozdarji zaradi poseka gozdov sredi poletja, pa tudi bivši lastniki gozdov niso resno jemali naše odločenosti, da morajo čimprej posekati gozdove zaradi začetka del na gradbišču. Če smo imeli težave pri organiziranju gradbišča in z začetniškimi deli, pa smo imeli več sreče z vremenom. Zahvaljujoč ugodnim vremenskim razmeram smo zgradili dovozno cesto do pregrade in nekatere objekte (vtoč-

denje in imamo pripravljene kadre za prevzem nove investicije?

Navsezadnje lahko tudi kar kupimo tehnologijo in šele ko jo bomo osvojili, bo naša, koliko dolgo pa jo osvajamo nam zgovorno priča že slaba izkušnja iz nove valjarne.

Mira Gorenšek

ni objekt, talni izpust, podslapje talnega izpusta, priključek podslapja na regulirani potok in regulacijo potoka Travnik do izliva v potok Dobje). Ostali se bodo gradili z dvigovanjem pregrade.

Najvažnejše pa je, da smo v dosedaj zamočvirjeni dolini pripravili teren za gradnjo pregrade in tudi že zgradili približno dva metra pregrade. Vgradili smo približno 40000 m³ peščenjalca, 4000 m³ gline in manjše količine meljev. Še poprej pa je bilo potrebno odpeljati s tega terena približno 27000 m³ odkrivke - zamočvirjene zemlje. V zimskem času bomo dela nadaljevali, če bo to dopuščalo vreme. Zato pa nameravamo v lepih pomladanskih, poletnih in jesenskih dneh vgraditi tudi do 7000 m³ materiala dnevno ter zgraditi pregrado do konca leta 1989.

Miloš Rant

Pogled na gradbišče

V tem letu je bilo na novo prijavljenih 33 predlogov. Večina je že realiziranih in nam dajejo dohodek. Od novih predlogov je 19 že sprejetih na delavskih svetih in ostalih organih, ki se ukvarjajo z inventivno dejavnostjo.

Skupaj je letos obračunanih 41 predlogov, inovacijski dohodek pa znaša 3.420.045.089 din.

Večje število predlogov je še vedno v obravnavi pri strokovnih komisijah, v dokončno potrditev pa pridejo v prihodnjem letu.

Na razpis je zaenkrat prijavljenih samo 8 idej.

METALURGIJA

Izboljšanje postopka pridobivanja cinka iz cinkotit posnetkov v novi valjarni

Avtorji predloga: Franc Gutenberger, Emil Dokler, Janez Planinšek, Jože Naraks, Zvonko Arh, Anton Floreani, Milovan Prelič, Friderik Madarasi, Mijo Balaško, Klavdij Košak.

Predlog je tehnična izboljšava.

Bistvo predloga je, da so predelali manj vredne posnetke v cink, ki je uporaben za ponovno predelavo v končne izdelke z višjo prodajno ceno.

Čisti inovacijski dohodek = 636.966.216 din. Inovatorji so prejeli skupaj posebno nadomestilo v višini 6.504.962 din.

Modernizacija razreza ploščatega železa

Avtor: Franc JOŠOVC
Soavtorji: Milan Šavič, Ivan Mlinar, Tomo Žolger.
Predlog je tehnična izboljšava.

Bistvo predloga je modernizacija razreza ploščatega železa za izdelavo kljuk. Po novem postopku razrez vršijo na štanci. Doma izdelano orodje in podajalna miza. Čisti inovacijski dohodek = 10.874.475 din.

Inovatorji so prejeli skupaj posebno nadomestilo v višini 1.948.773 din.

Preureditev pogona za mešalo pulpe na spodnji kadi piratine linije

Avtor predloga: Peter Uršič
Predlog je priznan kot koristen predlog.

Bistvo predloga je začasna preureditev pogona, ko je nastala okvara na mešalu za pulpo. Pri preureditvi pogona je uporabil dele zaustavljenih naprav. Predlog je ocenjen po točkovanem sistemu.

Avtor je prejel posebno nadomestilo v višini 572.436 din.

Zaščita pred prebojem talilnega lonca na RUSS pečeh I., II., III.

Avtor predloga: Drago Lamper
Soavtorja: Boris Blažič in Martin Črepinšek.

Predlog je tehnična izboljšava.

Bistvo predloga je zaščita primarnega navoja peči. Pri obnovi peči vgradijo v dno posebno mrežo, ki da direktni kontakt na sonso in peč se takoj izklopi, da ne pride do poškodbe jedra in tuljave. Čisti inovacijski

dohodek = 60.000.000 din. Inovatorji so prejeli skupaj 2.423.655 posebnega nadomestila.

Izdelava orodja za lomljenje cinkovih plošč

Avtorji predloga: Borislav Stojnič in Branko Jokanovič.

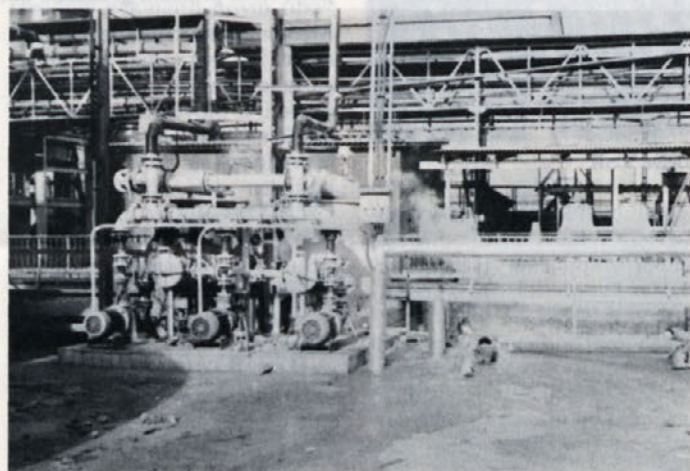
Predlog je priznan kot koristen.

Bistvo predloga je izdelava ustreznega orodja, ki so ga montirali v štanco. Tako so na štanci zlomili 300 ton cinka, da je bil primeren za saržiranje v mufla v cinkovem belilu - odpadlo je pretaljevanje.

Čisti inovacijski dohodek = 23.858.000 din. Inovatorja sta prejela 1.447.820 din posebnega nadomestila.

Zaščita kokil pri vlivanju Zn-Cu-Ti blokov.

Avtor: Bojan Žmahar
Soavtorji: Franc Vidovič, Slavko Kalafatič, Martin Vodeb.
Predlog je priznan kot koristen.

Naprava za lomljenje plošč in trdega cinka

Bistvo predloga je zaščita kokil pred nabiranjem oksida v uporabili so zaščitni premaz, izokal in cirkom, ki preprečuje hitro nabiranje oksida in tako znižali čas pekskanja. Čisti inovacijski dohodek = 59.962.647 din. Inovatorji so prejeli 1.974.008 din posebnega nadomestila.

Prilaganje širine platin izrabljenosti delovne površine valjev.

Avtorji predloga: Milan Prelič, Mijo Balaško, Frido Moderasi
Soavtorji: Jože Naraks, Emil Dokler, Anton Floreani
Predlog je tehnična izboljšava.

Bistvo predloga je zmanjšanje izmeta zaradi valovitosti ploščevine. Vzrok za valovitost je v kvaliteti valjev, to je kvaliteta brušenja, bombiranja in širina delovne površine. S postopnim zmanjševanjem širine platine od 1055 - 1040m/m pri novo brušenih valjih maksimalno izrabijo delovno površino. S to inovacijo so zmanjšali izmet za cca 6 % in povečali vzdržljivost valjev za 1,9 krat. Čisti inovacijski dohodek = 699.815.700 din. Inovatorji so prejeli

Triintrideset inovacij je za Cinkarno premalo

skupaj 9.484.549 din posebnega nadomestila.

KEMIJA CELJE

Doziranje H₂SO₄ in vode v redaktorje - priprava cink sulfatnih raztopin

Avtorji predloga: Franc Sušnik, Lidija Malus, Marija Jelenko
Predlog je tehnična izboljšava.

Bistvo predloga je rešitev problema uporabe odpadnih vod v obratu litopon. Sedaj uporabljajo vse odpadne vode in odplake za razredčevanje koncentrirane žveplove kisline. Dozirna naprava izdelana po lastni konstrukciji omogoča doziranje odpadnih vod in H₂SO₄ v potrebnem razmerju. Rešen je ekološki problem odpadnih vod. Predlog je ocenjen po točkovanem sistemu. Avtorji so prejeli skupaj 899.853 din posebnega nadomestila.

GRAFIKA

Barve za listni ofset - optima L set

Avtor: Vera Golner
Sodelavca: Andreja Podlesnik in Dani Mulej.

Predlog je priznan kot koristen.

Bistvo predloga je doma izdelana nova zahtevna barva, ki je zelo odporna na obrab, je primerna za tiskanje knjig tudi za izvoz. Ta domača barva zamenjuje uvoženo, kar je potrjeno v tiskarnah. Inovacijski dohodek v prvem letu proizvodnje je bil 117.937.295 din. Inovatorji so prejeli skupaj 2.656.396 din posebnega nadomestila.

VZDRŽEVANJE

Rekonstrukcija izdelave okvirjev filter plošč MOOR filtrov

Avtor: Vinko Počivalšek
Sodelavca: Viktor Topolovec in Andreja Gošpariš

Razrez ploščatega železa

Predlog je tehnična izboljšava.

Bistvo predloga je izboljšanje postopka izdelave okvirjev filter plošč za MOOR filtre v TiO₂. Namesto po uvoženih vzorcih sedaj okvirje izdelujejo po lastni zamisli in načrtih. Prihranek na času izdelave in materialu. Inovacijski dohodek je bil v enem letu 13.093.450 din. Inovatorji so prejeli 801.025 din posebnega nadomestila.

Izdelava rezervnih delov za rotacijske črpalke Wernert SP 65/80 ZP.

Avtorji predloga: Vinko Počivalšek, Branko Brumec, Anton Tofant
Sodelavci: Ivan Koželnik, Janez Novak, Drago Fruk

Predlog je tehnična izboljšava.

Bistvo predloga je izdelava vseh rezervnih delov za Wernert črpalke doma. Do osvojitve proizvodnje doma so za te zahtevne črpalke uvažali vse rezervne dele od matične firme. Kvaliteta doma izdelanih rezervnih delov je enaka uvoženim. Inovacijski dohodek je razlika v ceni med domačimi in uvoženimi deli in znaša 25.326.962 din. Inovatorji so prejeli 1.675.483 din posebnega nadomestila.

Avtomatsko signiranje vreč

Avtor: Franc Sušnik
Soavtor: Milan Kodrič
Predlog je tehnična izboljšava.

Bistvo predloga je zmanjšanje delovne sile za enega delavca in odprava izredno monotonega dela. Avtorja sta v izravnalni valj vgradila vodilo za številke, ki pri vsakem prehodu vreče vtisnejo datum in številko leta. Inovacijski dohodek je bil 4.021.074 din. Inovatorja sta prejela skupaj 416.670 din posebnega nadomestila.

1989

Še sebi ne bom znal odgovoriti
niti sinu svojemu obrazložiti
kakšen RODOVNIK sploh
ob pogledu na CC ROKOVNIK
moj je

Ne drži se tako kisko, saj je novi
klobuk zate!

Naj dialog medsebojni ne bo le fraza
tisto kar mislimo, povejmo na glas.
minevajo časi dvojnega obraza
povprečneže kaj kmalu pohodil bo čas.

Še otroci bi nam se sladko smejali,
če videli bi naša »pravična« merila,
če videli bi kako »pošteno« smo nagrajevali,
ko sta udarnik in lenuh enako dobila.

Mihec, povej mami, da je to
zadnji model hranilnika. Upora-
bi ga lahko tudi v juhi. Ker je iz
prave kosti bo zadovoljen z njim
tudi vaš Fuksi.

198

Slaci se, naša Cinkarna, se slaci
iz dneva v dan lepša postaja,
v obleke »fasadne« se nove oblači,
iz ure, v uro se vidno pomlaja.

Želimo vam več »tapravega« humorja!
saj se še smejati
ne moremo več, ko je pa vse res.

Cinkarna

Če vsa voščila bodo resnično iskrena
če iz srca bodo izrečena
potem v letu prihodnjem se nam sreča obeta.

Nič čudnega, da smo Jugoslova-
ni dobri v smučanju - drsenja
navzdol, lovljenja ravnotežja in
padcev smo vajeni iz
gospodarstva

Svetovni rekord skoka v višino
se vsak dan spreminja - če ne
verjamete, pogledajte vrednost do-
lajza in naše cene

Kaj predstavlja reklama DIVA?
Kaj ponuja dama zapeljiva?
Ali prozorni modri šal?
Ali kavč, fotelj, regal?

Plana za preživetje ni težko uloviti,
rezultate dela naj bi le sebi delili.
Ne jemati, ustvarjati se bo potrebno učiti,
ni cilj nam med revnimi biti.

Ko spremljam opažanja dežurnih ponoči
priča sem naši organizacijski nemoči
če vodilni preko dneva si zatiska oči,
delavec njegov v izmeni nočni pač spi.

Da se boj proti kajenju je pričel zares,
je sklenil naš vrh CDS,
če pa slučajno predsednika kaditi zamika
ima ob sebi pomočnika.

TITANOV DIOKSID

Preprečitev preliva pigmenta z nivo sondo

Avtor: Valter Romih

Predlog je priznan kot koristen.

Bistvo predloga je vgradnja nivo sonde za preprečitev preliva. Ker je pri vakumskih filtrih pogosto prihajalo do preliva pigmenta iz transportnega polža je nastala izguba, onesnaženje pigmenta in dodatno delo. Sedaj pri naraslem nivoju pigmenta sonda izklopi boben in polže in aktivira zvočni signal. Predlog je ocenjen po točkovanem sistemu. Avtorju pa je pripadalo 588.156 din posebnega nadomestila.

VEFLON

Predelava gretnih plošč

Avtor: Viktor Vervega

Soavtor: Viktor Kovačič

Predlog je priznan kot koristen

Bistvo predloga je predelava gretnih plošč, ki se zaradi spremembe tehnološkega postopka niso več uporabljale. Predelati jih je bilo potrebno iz načina parnega gretna na električno gretno. Ker ni bilo potrebno nabaviti novih plošč je nastal prihranek - inovacijski dohodek 4.637.236 din. Inovatorja sta prejela 525.228 din posebnega nadomestila.

PTFE elastomer tesnilo »crvena zastava«

Avtorji predloga: Anton Žerjav, Ivica Žerjav, Bojan Završnik

Sodelavci: Janez Goršek, Peter Kenda, Anica Kroflič, Andrej Tovornik, Franc Škrjanc, Bojan Vrešak, Marjan Cimerman, Tomo Gorenšek, Franc Brezovšek.

Predlog je tehnična izboljšava.

Bistvo predloga je novi proizvod, ki ga že dve leti uspešno izdelujemo za avtomobilsko industrijo-Crveno zastavo. Po vzorcih iz uvoza in zahtevah kupca so razvili ustrezno tesnilo in izdelali orodje. Inovacijski dohodek v prvih dveh letih je bil 14.648.118 din. Inovatorji so prejeli skupaj za dve leti 1.815.450 din posebnega nadomestila.

Lebdeča kopel repkoat - PVDF

Avtorji predloga: Ivica Žerjav, Bojan Završnik

Sodelavci: Vili Ljubič

Predlog je tehnična izboljšava.

Bistvo predloga je zaščita kovinskih elementov vseh posod, kjer so ti deli izpostavljeni agresivnim medijem in višjim temperaturam. Nov način nanašanja prevleke PVDF je tako imenovana lebdeča kopel. Postopek se razlikuje po tem, ker prah PVDF lebdi v posodi ne v atmosferi.

Postopek je poslovna tajnost. Inovacijski dohodek je prihranek, ki je nastal zaradi spremembe postopka in je bil v prvem letu 9.321.470 din. Inovatorji so prejeli 822.794 din posebnega nadomestila.

Naprava za obrezovanje PTFE - guma tesnil

Avtor: Franc Škrjanc

Soavtor: Peter Kenda

Predlog je priznan kot koristen.

Bistvo predloga je doma izdelana naprava za obrezovanje tesnil, ki je izdelava iz gume in PTFE obloge. Na napravi je mogoče obrezovati različne dimenzije tesnil. Pred uporabo te naprave so tesnila obrezovali ročno. Predlog je ocenjen po točkovanem sistemu. Inovatorja sta prejela 500.068 din posebnega nadomestila.

Rekonstrukcija naprave za brizganje FEP-a

Avtor: Bogdan Nunčič

Predlog je priznan kot koristen

Bistvo predloga je sprememba konstrukcije obstoječe naprave za BRIZGANJE FEP-a. Pri obstoječi napravi je prihajalo do poškodbe (loma) naprave. Problem je rešen z

rekonstrukcijo in sedaj ne prihaja več do okvar. Predlog je ocenjen po točkovanem postopku. Inovator je prejel 355.740 din posebnega nadomestila.

Predelava granulata PTFE

Z večjim številom predlaganih in realiziranih inovacij bi v Cinkarni rešili marsikateri problem in s tem še povečali dohodek in dali priznanje vsem tistim delavcem inovatorjem, ki pri svojem delu razmišljajo in pridejo do končnega efekta.

Maks Pečnik

Začetek poslovanja hranilno kreditne službe februarja

Z sprejetjem samoupravnih aktov, ki urejajo področje hranilnega poslovanja v naši delovni organizaciji, so dani pogoji za začetek urejanja poslovanja hranilno kreditne službe. Usposabljanje osebja se bo začelo takoj po novem letu. K temu sodi tudi priprava in uvedba vseh potrebnih obrazcev in evidenc.

Glede na to se predvideva dejanski začetek delovanja HKS za naš kolektiv z izplačilom ja-

nuarskih osebnih dohodkov t.j. 15. 2. 1989. Za začetek je finančni odbor na svoji seji dne 16. 12. 1988 opredelil osnovne pogoje varčevanja in sicer:

1. Višina začetne vloge **najmanj 50.000,- din**
2. Dnevni dvig iz hranilne knjižice varčevalca ali stalnega pooblaščenca brez predhodnega naročila v HKS do **100.000,- din**
3. Maksimalni znesek za dvig z enkratnim pooblastilom po pred-

hodnem naročilu v HKS do **500.000,- din**

4. Višina obresti na vloge na vpogled: **stopnja revalorizacije mesečni %**, stopnje rasti cen na drobno iz predhodnega meseca za tekoči mesec

5. Pripis obresti: **mesečni**

6. Minimalni znesek, ki mora ostati na hranili knjižici: **10.000,- din**

7. Vezava vlog in višina obresti na vezane vloge

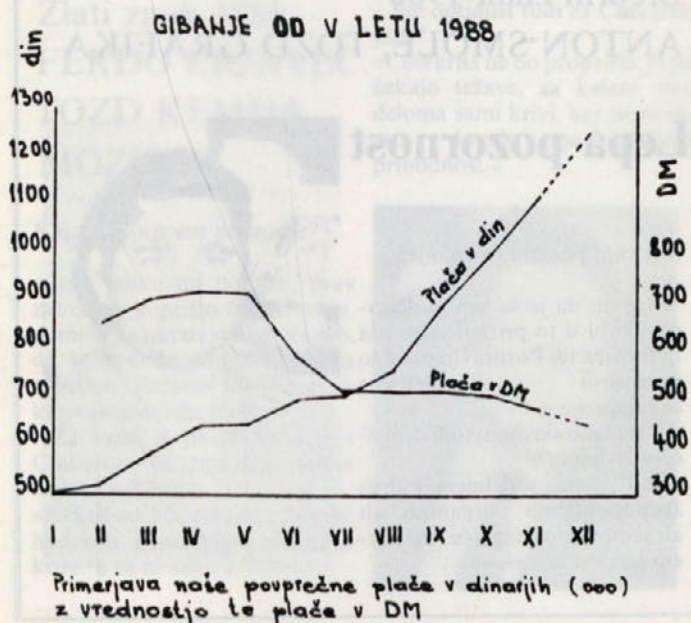
- na 6 mesecev: **stopnja revalorizacije +5**

- na 12 mesecev: **stopnja revalorizacije +8**

8. Nadomestilo, ki ga plača varčevalec za amortizacijo (razveljavitev) hranilne knjižice, če jo izgubi znaša: **2.000 din**

O teh pogojih bo sklepal finančni odbor na svoji seji v januarju 1989 in bodo ostali v veljavi do določitve novih.

Mija Kolarič

Srebrni znak 1988 JANEZ GORŠEK, TOZD VEFLON Priznanje ob obletnici

V tozdu Veflon so sodelavci takole napisali utemeljitev: V letošnjem letu mineva 10 let proizvodnje in predelave PTFE v Cinkarni. Ta sklep je edina manifestacija tega jubileja. Z njim dajemo priznanje sodelavcu, ki se je prvi priključil iniciatorjem razvoja tehnik predelave teflona v Jugoslaviji, to je Janezu Goršku.

»Priznanja nisem pričakoval, očitno sem bil prepričan da me sodelavci manj cenijo, upam pa da so bili iskreni.«

Si tudi velik inovator!

»Trudil sem se, razmišljal in nikoli mi ni bilo težko ostati v tovarni. Med številnimi inovacijami, sem tudi dobitnik priznanja Inovator leta in številnih priznanj za soavtorstvo pri konstrukcijah in oblikovanju naših izdelkov širom po Jugoslaviji.«

Si tudi predsednik odbora za prizna-

nja in nagrade!
»Že na prvi seji sem bil mnenja, da bi moralo biti število priznanj omejeno, toda ni me podprla večina.«

Industrija zastruplja Celjane

Cinkarna ima odlagališče

Društvo za varstvo okolja Celja je v letošnjem letu dalo izdelati kemične analize na vsebnost kadmija, arzena, fluora, svinca, cinka in PCB polkloriranih bifenilov, v vrsti vzorcev, prsti, krompirja, živalskih organov divjih in domačih živali itd. Na osnovi rezultatov analiz so opozorili javnost in ustrezne inšpekcijske organe, da je v prsti in v nekaterih živilih preveč strupenih snovi kot so Cd, As, F, Pb, Zn, in PCB. Pri tem so za glavnega povzročitelja širjenja »industrijskih strupov« določili našo delovno organizacijo.

Kovine z večjo gostoto kot 5g/cm³ (vanadij, krom, mangan, železo, kobalt, nikelj, baker, cink, molibden, kadmij, kosit, svinec, živo srebro itd.), imenujemo težke kovine.

Nekatere od njih so v malih količinah (mikroelementi) življenjsko potrebne (npr. baker, cink, mangan). Številne težke kovine (npr. živo srebro, svinec, kadmij), pa učinkujejo strupeno na zdravje človeka, živali in rastline. Težke kovine so vsestransko uporabne in pri tem pridejo predvsem kot odpadne snovi nadzorovane v okolje. V največji meri je to primer pri zgorevanju (npr. termoelektrarne, domača kurišča). Pri tem je bistvo, da so težke kovine vezane na prah. V žive organizme, kjer se običajno kopičijo, pridejo preko prehranske verige ali neposredno iz zraka ali vode.

Po podatkih Globalnega sistema spremljanja onesnetosti okolja za zaščito človekovega (GEMS), ki je ustanovljen pri Programu za varstvo okolja Organizacije združenih narodov (UNEP) in pri Svetovni zdravstveni organizaciji (WHO) ob sodelovanju vrste organizacij OZN ter nacionalnih centrov za zdravstvo in varstvo okolja, je v poročilu o vplivu onesnaženega okolja na zdravje človeka, izdanega leta 1987, pri onesnaženi hrani v obdobju 1980 - 1983 ugotavljala predvsem pesticide v hrani (npr. DDT in Lindeni kot klorirana ogljikovodika ter Malation in Paration kot organofosforni komponenti v pesticidih). Seveda so ugotavljali tudi vsebnost industrijskih kemikalij v hrani (npr. PCB, svinec, kadmij).

Neposreden vpliv onesnažene ga okolja pa so ugotavljali še z analizo vsebnosti težkih kovin in PCB v krvi, v ledvični opni in v materinem mleku človeka. Te analize imenujejo biološki monitoring. Iz rezultatov sledi, da so našti »industrijski strupi« vsepovsod prisotni, na vseh kontinentih, da pa so vzroki in povzročitelji širjenja še mnogi drugi, ne samo ali v največji meri bazna proizvodnja ali celo Cinkarna. Pa poglejmo npr.

Kadmij

V ZR Nemčiji je poraba kadmija okrog 2.000 t/ leto, pri čemer ga gre polovica v proizvodnjo rumenega in rdečega pigmenta za obarvanje umetnih mas in kot stabilizator za PVC (polivinilklorid), 20% v galvanizacijo pri kadmiranju kovinskih delov za antikorozijsko zaščito in ostanek za druge uporabe (npr. nikelj-kadmijevi akumulatorji). Nenadzorovano prehaja v okolje predvsem iz kurišč, topilnic kovin in od sežiganja odpadkov. Ko se kadmij enkrat sprosti, ga je kemično izredno težko ponovno vezati. Skozi dimnik (npr. v železarnah) odhaja kadmij najprej v zrak, nato se kot padavina vrne na zemljo, preide v poljske pridelke in z njimi v hrano človeka. Če dimne pline čistimo - operemo z vodo, prispe kadmij v kanalizacijo in čistilne naprave. Tako spet naletimo nanj v blatnih usedlinah čistilnih naprav in za zaježitvami. Če s takšnim blatom gnojimo polja, pospešeno zastrupljamo pridelke.

GEMS v omenjenem poročilu ugotavlja, da v sodelujočih 78 članicah, kadmij prehaja v okolje zaradi rudarsko-metalurške dejavnosti pri pridobivanju cinka v cinkarnah, železa v železarnah, pri sežiganju premoga, pri proizvodnji fosforne kisline in fosfornih umetnih gnojil, pri proizvodnji plastike in izdelavi galvanskih prevlek.

Povprečje meritev je bilo največje v živalskih ledvicah in jetrih 3390 mg/kg, v ribah 1594 mg/kg, v žitaricah 250 mg/kg in v sočivju 218 mg kadmija/kg krompirja. Pri ljudeh starih od 40 do 59 let, umrlih pri nesrečah, so analizirali vsebnost kadmija v ledvični opni in v 78 sodelujočih državah GEMS, ugotovili naslednje koncentracije kadmija:

Japonska	64,2 mg/kg
Belgija	39,2 mg/kg
Jugoslavija	32,0 mg/kg
ZDA	25,4 mg/kg
Izrael	23,8 mg/kg
Švedska	20,0 mg/kg
Indija	19,2 mg/kg
Kitajska	15,4 mg/kg

Ugotovili so že, da človek 75% kadmija prejme z dihanjem (do 30%) od cigaretne dima in le 6% s hrano. V človekovem telesu se kadmij kopiči in se le v malem delu izloči. Škodljivo vpliva na pljuča in ledvice in pri določenih pogojih na spremembe kosti (npr. Itai-itai - japonska bolezen). Sumijo ga tudi kot povzročitelja raketovnosti.

V Cinkarni so emisije kadmija v zrak minimalne, zlasti po opustitvi topilnice cinka 1970. Odpadne vode so nevtralizirane in blato je kontrolirano odloženo. Odpadki pa so prav tako kontrolirano odloženi in njihov izcedek je obdelan (odlagališče Bu-

kovžlak). O tem obstajajo meritve. Kakšno pa je stanje pri ostalih porabnikih prostora? Ali imajo vsi meritve vsebnosti kadmija v emisijah?

Možnih povzročiteljev je vsekakor veliko. Verjetno je tudi, da v kolikor izredno zahtevno vzorčenje in analize ne opravlja ustrezne, verificirane institucije, rezultati niso merodajni. Pravičen pristop k analizi, na osnovi znanstvenih metod, bi šele lahko dal ocene neposrednih povzročiteljev. Tu pa bi ugotovili, da proizvodnja titanovega dioksida in žveplove kisline nimata deleža krivde.

Dani PODPEČAN

O prestrukturiranju

Vročé teme na okroglih mizah

Novoimenovani Svet za raziskovalno delo in inovacijo pri predsedstvu OK SZDL Celje je v začetku leta v svojem programu dela določil, da bo organiziral vroče teme, na osnovi katerih naj bi dorekli, kaj pomeni prestrukturiranje za Celje.

V času, ko je celotna družba v krizi in ko politika sama hoče sestopiti z oblasti, strokovnost pa naj bi dobila veljavo, ki ji pripada, na primer v razvitem svetu, je organiziranje okroglih miz zelo pomembno. Dosedanji dve, z že polemično razpravo: **Ključ preteklosti je v prihodnosti in Poizkus kadrovskega podprtja prestrukturiranja celjske industrije**, sta bili ustrezno obiskani.

Vseh okroglih miz bo pet in

ko bodo zaključene še ostale tri:

- Razvoj in razvojno-raziskovalna dejavnost Celja,
 - Smeri in načini usmerjanja akumulacije v Celju in
 - Načrtno spodbujanje ustvarjalnosti in preobrazbe v Celju,
- bodo delali zaključke predvsem na osnovi razultatov raziskovalnih nalog Občinske raziskovalne skupnosti Celje in alternativnih pobud iz razprav na okroglih mizah. Že sedaj pa je jasno, da so na prvem mestu važni kadri. Brez inovativnih in predvsem ustvarjalnih kadrov, ki znajo ideje tudi realizirati, pri tem pa morajo imeti za to možnost, ne bo šlo.

Dani Podpečan

Srebrni znak 1988

ANTON SMOLE, TOZD GRAFIKA

Lepa pozornost

Kaj vam pomeni priznanje?

»Menim, da je še veliko delavcev, ki bi si to priznanje morda bolj zaslužili. Pozdravljam pa to pozornost delovne organizacije.«

Ali ste tako skromni tudi drugače v življenju?

»Rad delam, sodelujem v družbenopolitičnih organizacijah ali samoupravljanju, če ima potem kakšen učinek.«

Druga novoletna poslanica

Hominum natura novitatis avida est

Prav gotovo je res, da je človeška prav željna novosti, saj bi sicer še vedno živeli v skalnih brlogih, oblečeni v živalske kože in verjetno še vedno ne bi znali na primer skletiti s palico užitnega sadeža iz visokega drevesa. Tehnični, znanstveni in kulturni razvoj, je kot vemo daleč presegel človeške začetke, pa vendar, kljub vsemu velika večina ljudi še vedno živi nekakšno inertno. Čredno, nagonsko življenje. Morda je treba enega izmed vzrokov za to poiskati v znanem odstavku iz knjige F. Dostojevskega »Idiot«. Pomanjkanje izvirnosti so sicer povsod po svetu, od pradavnih časov imeli zmeraj za najboljšo lastnost in najboljšo priporočilo pridnega, sposobnega in praktičnega človeka in vsaj 99 odstotkov ljudi (to je minimum) je bilo zmeraj teh misli in je mogoče kvečjemu 1 odstotek ljudi zmeraj drugačnega mnenja. Ustvarjalni človek je potemtakem rara avis v množici povprečnežev. Zakaj nekdo pravzaprav želi imeti takšnega, ne preveč razmišljujočega in prilagajajočega človeka vemo, ali pa si vsaj mislimo... Pridnega, neizvirnega in ne preveč z lastno glavo mislečega človeka je namreč lažje voditi in obvladati kot pa samo-svojega in razmišljujočega. Scapham scapham dicere - recimo torej bobu bob in povejmo, da je ta nekdo vsaj do pred nedavnim bila država in njena politika, ki si je od nekdanj želela delovnega in bogaboječega človeka. Do

pred nedavnim pravim zato, ker so se razmere v današnjih razviti, postindustrijskih družbah bistveno spremenile. Kje smo v tem svetu mi, verjetno ni treba posebej pisati. Medtem, ko se druge uparjajo z visoko razvitimi kibernetičnimi sistemi in z najnovejšo tehnologijo, pri nas še vedno vpijemo hevreka, če se nekdo spomni pobarvati zobotrebce, recimo z rdečo barvo. V naši zaostalosti ne samo, da ni normalnih pogojev (tehničnih, ekonomskih, predvsem pa denarnih) za ustvarjalno delo, prihaja celo do tega, da se zaradi nekakšnih višjih političnih ciljev bojimo preveč razgledanih in ustvarjalnih ljudi (velja kar za pretežno večino jugoslovanskega skupnega prostora). Hoc sensu ni nič čudnega, da se srečujemo s tako imenovanim begom možgan. Po ocenah Instituta Rudjera Boškoviča smo v minulem desetletju na ta način dosegli eksodus 20.000 do 60.000 znanstvenikov. Pri vsem tem pa nam v udobnih foteljih ostaja lepo število strokovnjakov, ki zaradi napačne ali slabe stimulacije za ustvarjalnost, trohniyo v brezdelnosti. Paradoks naše situacije nam razkrije primer, da stanejo 4 (štiri) ure predavanj vrhunskega strokovnjaka na kakšnem boljšem svetovnem vseučilišču natančno toliko, kot znaša prihodek proizvajalca za en izdelek avtomobila yugo America. Namesto, da bi se torej zavzeli za pravega strokovnjaka ter mu

omogočili vsaj normalne delovne pogoje, če že drugega ne zmoremo ali ne znamo, pa vlada pri nas še vedno nekakšen »Frankensteinov kompleks«, ki označuje strah pred novimi znanstvenimi in tehnološkimi odkritji. Novi mediji, naj omenim le tako zvane jezikovne, so v svetu znani: kseroks, video kasete, dvosmerni kabelski televizija in kompjuterji s svojimi terminali.

Kaj pa pri nas?!

Očitno je, da se še vedno otepamo s težavami iz preteklosti in da postaja jez med razvitim delom sveta in nami vse večji. Prav zato bi morali narediti čim več v smeri, da se ta jez ne bi večal, če ga že zmanjšati ne moremo. Ena prvih nalog bi zato morala biti poiskati in zadržati ustvarjalnost človeka. Metoda USOMID (usmerjena sistemska, sodelovalna organiziranost mnogih ter inventivno in inovativno dejavnost ljudi), ki jo je razvil doktor Matjaž Mulej, je prav gotovo eden pravih korakov na poti do ustvarjalnosti, ostaja pa seveda vprašanje, koli-

ko in v kakšni meri je sistem pripravljen spremeniti utečenost svojih zarjavelih kolesnic.

Že predskratiki so ugotovili, da je vednost temelj človeškosti človeka in pot, ki vodi do tega, da bi človek res postal ustvarjalni homo sapiens in prav vsi veliki misleci do danes, so poudarjali zmogljivost človeka, da zna misliti s svojo glavo, da zna biti ustvarjalni; zato lahko resnično in upravičeno pričakujemo, tudi pri nas, slej ko prej več domišljije nasproti dogmatičnosti, več delavnosti nasproti inertnosti predvsem pa več ustvarjalnosti v pravi demokratični družbi. Naj zato v nekako optimističnem duhu zaključim ta traktat z mislimi velikega matematika in filozofa Blaisa Pascala: Kdor se zaloti, da je povedal ali napravil kako neumnost, zmeraj misli, da bo ta zadnja. Nikakor iz tega ne sklepa, da bo napravil še marsikatero, temveč sklepa, da ga bo ta odvrnila od tega, da bi jih še počel.

Zoran Pevec

Hočemo veliko, znamo pa malo

Sodelovanje med Cinkarno in šolo

Razred procesničarjev ob delu

Niso redki primeri povezovanja šol in delovnih organizacij. Eno izmed takih sodelovanj je vzpostavil tudi Titanov dioksid tehnično šolo v Celju zaradi potreb, ki jih nalaga procesna proizvodnja in avtomatizacija proizvodnega procesa.

V proizvodnji titanovega dioksida potrebujejo procesničarje. Tisti, ki nimajo te izobrazbe, so se vpisali v tehnično šolo, kjer so organizirali razred procesničarjev ob delu.

Tov. Razpotnik, dipl. ing. in direktor šole nam je povedal: Povezovanje z delovnimi organizacijami je naše poslanstvo. Uspešnost prestrukturiranja razvoja celjskega gospodarstva je odvisna od znanja. Cinkarna je prvi kolektiv in žal eden od redkih, ki ima potrebo, da sodeluje z nami že od leta 1983. Upam, da je to tudi kažipot za naše sodelovanje z drugimi kolektivi.

Naš sogovornik nam je povedal tudi zanimivo misel, ki jo povzemamo: Naši možgani morajo dihati. Še kako je namreč pomembna naša razgledanost. Američani na primer ne vprašajo, kakšno izobrazbo imaš, se pa s teboj ne pogovarjajo, če je nimaš. Sicer pa izjeme potrjujejo pravila. Pri tako majhnem narodu pa ven-

dar ne mora biti 500.000 izjem.

Tehnična šola v Celju je v zadnjem času na področju tehnološkega razvoja naredila kakovosten premik, ki si z usposabljanjem kadrov vztrajno prizadeva, da bi v industriji v regiji intenzivneje vključevali računalniško numerično krmiljene stroje. V tem pogledu pa ji navsezadnje pomaga tudi naša tovarna.

M.G.

Zlati znak 1988

FERDO ERJAVEC
TOZD KEMIJA
MOZIRJE

Kaj vam pomeni priznanje?

»Zelo veliko mi pomeni, prav zato, ker je prišlo od delavcev, pomeni pa hkrati veliko obvezo, da se bom še naprej trudil za socialno varnost delavcev in kraja, v katerem živim.«

- Za vami je že 28 let dela v Cinkarni. So današnje težave nepremagljive?

»Nekoč so bile težave v brezidnosti, danes pa so posledica krize, a ta ni tako kritična.«

- Ste optimist tudi za Cinkarno jutri?

»Cinkarna ne bo propadla, jo pa čakajo težave, za katere smo deloma sami krivi, ker ne mislimo dovolj na daljnjo prihodnost.«

DOBER TEK

Nagrajenci Cinkarne 1988

V Cinkarni že od leta 1983, ko smo praznovali stoletnico tovarne, na dan pred praznikom republike, podeljujemo priznanja najzaslužnejšim članom kolektiva. Doslej je bilo podeljenih 10 zlatih in 21 srebrnih znakov Cinkarne.

Letos so člane Odbora za priznanja, odlikovanja in druga odličja, pri izboru vodili kriteriji, ki dajejo prednost vestnemu in kakovostnemu delu, inovativnosti in ustvarjalnosti, izrednim delovnim uspehom ter prispevku posameznika pri razvijanju samoupravljanja in delegatskih odnosov, dosežkom na področju športa in ostalih področjih. Izbor nagrajencev, ki je potekal po razpisu in predvsem po izvršnih odborih osnovnih organizacij sindikata je bil težak, saj je med nami še veliko dobrih delavcev, ki bi si to priznanje gotovo tudi zaslužili.

Priznanja so bila podeljena na slavnostni seji delavskega sveta DO 25. novembra, kjer je sekcija za kulturo pripravila tudi kulturni program z nastopom mešanega pevskega zbora Cinkarne pod vodstvom zborovodje Franca Klinarja, recitacijske skupine Cinkarne pod vodstvom Bogomirja Orterja, dueta kitar glasbene šole v Celju in solo harmonike, članice kulturno umetniškega društva Strmec, Klavdije Navodnik.

ZLATI ZNAK

FERDO ERJAVEC, direktor tozda Kemija Mozirje, za prizadevnost, ustvarjalnost ter delovno uspešnost.

ZDRAVKO FLIS, direktor DE Marketing, za uspešno vodenje zunanjetrgovinskega poslovanja.

JOŽE NARAKS, direktor tozda Metalurgija, za prizadevnost in delovno uspešnost na področju njegovega dela.

RAJKO PAVLIČ, vodja končne predelave v tozdu Titanov dioksid, za prizadevnost, ustvarjalnost in delovno uspešnost v tem tozdu.

IVAN RUČIGAJ, direktor tozda Vzdrževanje, za uspešno vodenje reorganizacije, skrb za razvoj tozda in za spodbujanje uspešnega medsebojnega sodelovanja v tozdu.

SREBRNI ZNAK

RUDI ARČAN, strojnik parnega kotla v tozdu Energetika, za vestno, prizadevno delo na delovnem področju in razvijanju samoupravljanja.

FRANC FLORJANČIČ, vodja izmene v KKČ v tozdu Metalurgija, za vestno, zavzeto in prizadevno delo ter za zagotavljanje dobrih odnosov s sodelavci.

ZDRAVKO LUZAR, delovodja avtodelavnice v tozdu Transport in skladišča, za aktiven prispevek pri razvijanju samoupravljanja in družbenopolitičnega dela.

JOŽICA ŠEŠKO, materialna knjigovodkinja v Računovodski službi, za izreden uspeh in dosežke na področju športa.

JANEZ GORŠEK, vodja obrata PTFE v tozdu Veflon, za velik prispevek k inovativnosti, racionalizaciji dela in raziskovanju.

MILICA KONČAN, tehnik, ki začasno nadomešča obratovodjo obrata Organskih barvil v tozdu Kemija Celje, za vestno delo in prispevek k razvijanju samoupravljanja v tozdu.

ANTON SMOLE, skupinovodja v tiskarni tozda Grafike, za dobro delo in vsestranske aktivnosti.

Cinkarnarji tudi letos na Triglavu

(Nadaljevanje iz prejšnje številke)

Zaradi vseh teh sprememb, ki jih srečujemo na vsakem koraku, je dolina izredno lepa. Levo se od gorskega grebena razprostira veliko melišče, po katerem skakljajo kozorogi in nas radovedno opazujejo. Kmalu vidimo pred nami Zgornjo Komno na desni in V. Tičarico (2091 m) na levi strani. Pod Tičarico leži Koča pri Triglavskih jezerih (1683 m). Koča je v izredno lepem okolju. Na zgornji strani je jezero Močivec pod kočo pa Dvojno jezero. Dolina je porasla z nizko travo in različnim bujnim cvetjem, ki ima na tej višini že primerne pogoje za rast, kar dokazuje tudi smrekov gozd. Počivamo dobri dve uri. Večina od nas poišče primeren prostor za kratek spanec. Izkušeni planinci pa medtem, tako za šalo, še skočijo na bližnjo Tičarico, ki se strmo dviga iz smrekovega gozda na levi strani koče.

Mimo Rušnate glave na levi (1899 m) pridemo v dobrih dveh urah do Črnega jezera, ki je zadnje iz triglavske smeri. Jezero leži v globoki kotanji, ki jo na desni strani obdaja strma gladka stena. Voda ima temno telen odtonek, vendar se kljub temu vidi dno, kot tudi pri vseh drugih jezerih. Na levi strani jezera se dviga Stador s Stadorskimi Orliči (1782 m). Pri jezeru nekaj časa počivamo, nekateri pa se celo sončijo. Hodimo še dobrih deset minut po gozdu, kjer rastejo poleg smreke tudi listavci, in dosežemo rob Komarče. Komarča se strmo dviga iznad doma Savice, ki leži nekoliko nižje od znamenitega slapa Savice, ki izvira izpod Komarče. Noge nam že odpovedujejo poslušnost, vendar bo potrebno zbrati še zadnje moči in premagati strmino. Pogled od zgoraj je skoraj neverjeten. Če smo hoteli videti kočo v dolini, se moramo nagniti čez rob grebena. Globoko pod nami je dolina, od koder prihajajo veseli zvoki domačih viž. Tako se ob prijetni smrekljavi spet oprimemo klinov, ki so obvezni pripomočki za varen sestop. Z ozirom na našo utrujenost se

zdi sestop zelo dolg, čeprav je višinska razlika le okoli 500 metrov. Ko korakamo preko mosta, pod katerim teče po dolini Savica, si zares oddahnemo. Po dolgem času se usedemo za mizo in si privoščimo steklenico piva. Noge razbremenimo težkih planinskih čevljev in prevzame nas skoraj enako zmogoslavlje kot ob osvojitvi Triglava. Uspeli smo, sta besedi, ki za novice veliko pomenijo. Počasi se zbere naša celotna skupina pri avtobusu, ki nas že čaka.

Izlet je izredno lepo potekal. Vsi smo bili disciplinirani in na poti ni bilo nobenih težav. Vreme je bilo ves čas jasno in sončno, kar je še pripomoglo k našemu dobremu razpoloženju. Kljub dvodnevnemu znojenju nas ni minila dobra volja vse do Celja. Med potjo smo se ustavili in naredili skupni posnetek za spomin. Za dobro razpoloženje in uspešen izlet se moramo zahvaliti predvsem našim gorskim vodnikom, ki so bili ob vsakem trenutku na razpoloženju in pripravljeni pomagati z naveti. Marsikateri cinkarnar jih tudi ne pozna po tej plati. Zato je prav, da jih predstavimo, vsaj te ki so bili z nami: Janez Bošnjak, Štefan Budna in Bojan Gajšek. Kot vodja skupine je bil z nami tudi naš bivši sodelavec Adi Vrečar in dolgoletni predsednik Planinskega društva Cinkarne Celje. Še naprej se aktivno ukvarja s planinarjenjem kot predsednik Planinskega društva Celje. Po tej funkciji tudi aktivno sodeluje pri izgradnji in obnovi koč na Okrešlju nad Logarsko dolino. Večino svojega časa nameni delu in drugim aktivnostim pri obnovi koč. Tako bodo tudi člani Planinskega društva Cinkarne še z večjim veseljem obiskali Okrešelj, ki je v neposredni bližini našega doma v Logarski dolini. Težko je prikazati posamezniku vzdušje na takem izletu, ker vsak gleda s svojimi očmi. Če vas zamika, da bi sami doživeli in občutili triglavsko pogorje, se nam naslednje leto pridružite. Z veseljem vas bomo sprejeli v našo sredino.

M. Gutenberg

Srebrni znak 1988

JOŽICA ŠEŠKO, DSSS

Šport mi veliko pomeni

S kegljanjem se je začela ukvarjati leta 1976 v ekipi Cinkarne. Članica ženske kegljaške ekipe Emo Celje je postala februarja 1979. leta, kjer izredno uspešno nastopa še danes.

Zelo velik Jožicin prispevek je bil v ekipi Emo Celje na pohodu do prvega mesta v zvezni ligi. Treningi, veliko potnih kapljic, potovanja in velika ljubezen do kegljaškega športa, so se Jožici povrnili z zadovoljstvom in športno srečo v letu 1987 in 1988, ko je z ekipo Emo Celje osvojila 1. mesto v Jugoslaviji. Najbolj srečen trenutek v Jožicini karieri je vsekakor bil, ko je na svetovnem prvenstvu na Madžarskem v Budimpešti tega leta v ekipi reprezentance Jugoslavi-

je stopila na zmagovalne stopnice, sprejela zlato kolajno in poslušala našo himno.

NAČRTOVANJE DRUŽINE

Jugoslovanski koncept načrtovanja družine temelji na ustavni pravici da svobodno odločamo v potomstvu. Odgovorno starševstvo je temelj za zadovoljevanje družine in prispeva k boljšemu družbenoekonomskemu razvoju družbene skupnosti. Z načrtovanjem družine vplivamo na velikost družine, načrtujemo razmake med porodi, omogočamo porajanje otrok v tisti starosti, ko je najmanjša možnost komplikacij, preprečujemo rojstva neželenih otrok, preprečujemo prenašanje dednih obolenj na potomce in preprečujemo splav.

Velikost družine

Slovenci postajamo narod starcev in grozi nam, da nas bo vse manj, če se stvari ne bodo spremenile. Cilj je, da bi do leta 2000 imela vsaka slovenska družina vsaj dva otroke, kar pa bo ostalo verjetno samo na papirju, če širša družba ne bo skrbela za mlado družino. Omogočiti bi ji morala boljše pogoje za zdravo reprodukcijo prebivalstva.

Razmiki med porodi

Idealen presledek med dvema porodoma je dve do tri leta. Če je razmak manjši, so komplikacije v nosečnosti in pri porodu pogostejše. Večja je verjetnost, da se bo rodil nedonošen otrok.

Starost matere

Starost matere je izredno pomembna. Najbolj idealno obdobje za prvo nosečnost je med 20. in 25. letom, rojstvo zadnjega otroka pa do 35. leta starosti. Pri mladih ženah, to je tistih pod 18 let in po 35. letu starosti je več komplikacij. Strokovnjaki Svetovne zdravstvene organizacije menijo, da je zaradi nevarnosti,

Začnimo živeti zdravo

Prispevki nastajajo v sodelovanju z našo obratno ambulanto»

Geslo letošnjega mednarodnega dneva medicinskih sester je »pomagajmo ji k srečnemu rojstvu«

ki jih prinaša nosečnost v ogroženih skupinah, zlasti po 40. letu starosti, bolje preprečiti zanositev, kot svetovati donositev.

Preprečevanje neželene nosečnosti

Če neželene nosečnosti ne prekinemo s splavom, je otrok, ki se rodi, različno sprejet, kar je seveda odvisno od otrokovega okolja. Zato preprečujemo neželene nosečnosti s kontracepcijo. Le v skrajni sili je rešitev prekinitve nosečnosti (splav).

Kontracepcija

Idealnega kontracepcijskega sredstva še nimamo. Najboljša sredstva so tista, ki so zanesljiva, zdravlju neškodljiva in lahko dostopna. Pri odločanju zanjo moramo upoštevati različne dejavnike: starost, zdravstveno stanje žene, stopnjo zdravstvene in splošne kulture, socialne razmere itd. Posebej pomembne pa so medicinske indikacije in kontraindikacije za kontracepcijsko sredstvo. Vedno bolj priporočamo mehanična kontracepcijska sredstva (kondom, diafragma). Najbolj zanesljive so še vedno hormonske tablete, le da niso primerne za vsako starost in za vsako žensko. Dobijo se le na recept, po predhodnem pregledu ginekologa, za določeno dobo.

Kemična kontracepcijska sredstva so manj učinkovita. Prav tako tudi coitus interruptus (prekinjeno občevanje).

Splav

Kadar nosečnost preneha pred 28. tednom, govorimo o splavu ali abortusu. Plod te starosti ni zmožen življenja izven materinega telesa. Splave delimo na spontane in izzvane. Izzvan splav je lahko dovoljen in je v skladu z veljavnimi predpisi in nedovoljen, če je v nasprotju z veljavnimi predpisi. Splava z prepovedjo ni mogoče zatreči. Posledice dovoljene prekinitve so tem manjše, čim krajšo nosečnost prekinjamo. Če ženska ne namerava donositi, se naj odloči za prekinitve nosečnosti čim prej, v prvih tednih nosečnosti, kajti takrat je najmanj nevaren.

Sterilnost

O neplodnosti zakona govorimo, če po enem letu rednih spolnih odnosov, brez kontracepcijskih sredstev, ne pride do zanositve. Statistični podatki kažejo, da je pri nas 10 odstotkov neplodnih zakonov. Vzrok neplodnosti je lahko pri ženski (40 do 50 odstoten pri moškem (približno 40 odstoten), v 10 odstotkih pa je vzrok neznan.

Zakon o zdravstvenih ukrepih pri uresničevanju pravice do svobodnega odločanja o rojstvu otrok SR Slovenije govori, da imata zakonca pravico, da se ugotovijo vzroki njune zmanjšane ali popolne neplodnosti. Vzroke neplodnosti skušajo odpraviti s strokovnim delom, svetovanjem, zdravljenjem in umetno osemenitvijo.

Zakoncem, ki ne morejo imeti svojih otrok priporočamo, da posvojijo tujega otroka, bodisi znanih ali neznanih staršev. Ta odločitev je zelo humana, vendar se mnogi zakonci raje odločajo za umetno osemenitev. Umetna osemenitev je poseg, ki ga lahko opravljajo zato posebej določene zdravstvene ustanove.

Sterilizacija

Je poseg, s katerim vzamemo ženski ali moškemu oploditveno sposobnost. Zaradi trajne izgube oploditvene sposobnosti, zakon določa ukrepe, ki varujejo tako moškega kot žensko pred prenatog odločitvijo. Sterilizacija odobri komisija, vendar ne pred 35. letom starosti (razen pri nekaterih medicinskih indikacijah).

Sterilizacija moškega je enostaven operativni poseg, ki ne zahteva bolnišnične oskrbe in ne spremeni sposobnosti moškega za spolni odnos. Sterilizacija ženske je operativni poseg, pri katerem podvežemo oba jajcevodca, čeprav gre za pravo operacijo, je ta pri ženski pogostejša kot pri moškemu. Kriva je verjetno tradicija in slabo poznavanje posega pri moškemu.

Z medicinskega vidika želimo doseči, naj se mladi partnerji odločajo o načrtovanju družine takrat, ko vsestransko dozori Biološko, psihično, čustveno, socialno in ekonomsko.

V spomin

26. nov. smo se na teharškem pokopališču poslovili od dolgoletnega člana naše DO, Meze Andreja, znanega pod umetniškim imenom - Celjski Poldek.

Prišli so iz vseh koncev naše širne domovine in iz različnih društev in organizacij, da izkažejo poslednjo čast in spomin na dragega prijatelja. Teško je izbrati besede, kadar nam odhaja dober tovariš, katerega delo in dosežke

posebej cenimo. Lepo je zapisal v svoj poslovljni govor novinar radia Celje in Novega tednika, tov. Tone Vrabelj, da bo ime in priimek Meze Andrej mogoče čez čas pozabljeno, vendar umetniško zapisano - humorist celjski Poldek bo ostalo za zmeraj v naših spominih. V Cinkarni je opravljal različna dela, kot izučeni grafični knjigovez je nekaj časa delal tudi v naši tiskarni. Kasneje je prevzel odgovorno delov-

no mesto vodje zavarovalnega oddelka v splošni službi Cinkarne. Bil je cenjen kot vreden in vsestransko organiziran v družbenem življenju naše raznolike skupnosti. Še veliko bi lahko zapisali o pokojnem prijatelju, vendar vsi, ki smo ga poznali znamo ceniti njegove dosežke in vsestransko angažiranost. Naj živi večna slava njegovega spomina.

Horvatič Lenart

Novoletna nagradna križanka

				SESTANEV SEVNISEL	NAŠ DNEVNIK	SULTANOV UKAZ	OPRAVILO	KERŠOVANJ	ZUČILNI PREDSTAVNIK	GOŠKI REŠEV. COLN				
KRAJ POD TOVSTOM			18				40	PRIPADNIK ASIRCEV						
LJUB. PESNIŠTVO														
ČASNIK	6													
LADJEDEL. NAPRAVA							13			DRŽAVA NA BL. VZHODU				
	OSEBA KI PLANIRA	ONČJA MAST	MUSLIM. VERSKI POGLAVAR	NEKD. MADŽ. KRALJ	MORALUOST GRŠKA FOKRAJINA					SLOVENSKI PISATELJ Fran	POŠKODBA TLIVA MINOŠOVA HIČI		15	
MESTO NA AVSTR. KOROŠKEM						VIŠOK JUBILEJ	1000 KG	POKOČILO MAKED. KOLO						
KOVINSKA PLOŠČICA			3			100			FRANC. PESNIK JEON-BOPHIE			2		
NAPRAVA ZA ANALIZO					7				JOSIP JURČIČ					
PASTIR KI SE SELI					STARI DEČ V DALJAVCI ZMAGA PRI TAROKU				USLOV		8			
ELEMENT		KROČILICA PRI BALINAVU	HRIČ PBI BEOGRADU INDIJANSKO PLEME		4		13	KLUB V MILANU	TELESNI DEL SOVIJSKI VESOLJEC					
				ANGL. SV. PIVO DEL AVTA				PEVKA BRATUŠEVA BERM. OREL	14					
		NEAPRELIČAN												
		EVROPSKA REKA MESTO V BURMI												
		ZARONJ. JED BOROVE NAD KROMOM		1				PEVKA KOHONT JOZANSKA REKA						
PEVKA JOPLIN	12					VIKTOR CEVC SL. SLIKAR Ankon	22	RONALD UČESNI OKRASEK				17		
ALFI VIPIČ			RASL. RAZCVET	MESTO V ŠVICI KRILU R. LEGIJE				VALJEVO VZKLIK PRI BIKOBORNI			EMIL HACE	ZENICA	5	LUKA V REBELU
ŠIVANKA				ŽEBRE BORUT ALOJZ REBULA					20		DEL LOKA KUHAROVU			11
REKA V KONGU		16						ČLOVEK KI ZAVIŠ OD ALKOHOLA						
ZVEZDA V ŠKORPIJUM					9			JADRAN. LETOVIČE						
											GLASB. ZNAJENJE		21	

REŠITEV KUPONA Cinkarnar št. 6 NAŠE IGRISČE

Nagrajenci: 1. nagrado prejme Ladislav DUŠAK, tozd Transport in skladišča, 2. nagrado prejme Marija HOČEVAR, računovodska služba in 3. nagrado prejme Milan KRISTAN, tozd Vzdrževanje.

Nagrade izplačujemo pri izplačilu OD 15. po zbrbanju, na ŽR ali po pošti. Tokrat je v uredništvo prispelo preko 200 rešitev.

Čestitamo!

Rešitev kupona pošljite v uredništvo do 30. 1. 1989. Nagrade so: 50.000, 30.000 in 20.000 din. Četrta tolažilna nagrada: nagrajenčeva rešitev bo upoštevana pri naslednjem zbrbanju. Obilo sreče!

Črke, označene s števkami vpišite v kupon in tega pošljite v uredništvo!

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22

Cinkarnar

Glasilo delovne organizacije Cinkarna izhaja mesečno. Ureja ga uredniški odbor, predsednik Maks Pečnik, člani Amadeo Dolenc, Darja Vovk, Lenart Horvatič. Glavna urednica Mira Gorenšek, odgovorni urednik Leopold Slapnik, lektorica Jelka Bombač. Naslov uredništva: Cinkarnar, Cinkarna, Kidričeva 19, Celje, tel.: 33112, int. 353. Tiska tiskarna Cinkarna v nakladi 3.000 izvodov. Cinkarnar je brezplačno na razpolago vsem članom kolektiva, upokojencem in študentom.

Na podlagi izjave sekretariata za informacije SRS št. 421-1/72 z dne 5. 4. 1974 je glasilo oproščeno temeljnega prometnega davka.